

Kirsten van Santen, auteur van 'Water pakken'

'BUITENZWEMMEN IS EEN RECHT'

B

‘Diep van binnen zijn Nederlanders doodsbang voor het water dat tegen de dijk klotst’

Buitenzwemmen is een recht. Daarom wil Kirsten van Santen, schrijfster van de eerste Nederlandse zwembiografie, overal in Nederland zwemtrapjes en water van goede kwaliteit. Zwemmen maakt mensen sterker, gezonder en verbindt hen met de natuur. ‘Wie zwemt, wordt lichter’.

TEKST CORIEN LAMBREGTSE | BEELD ISTOCK / KIRSTEN VAN SANTEN

Water pakken’ is de titel van de net verschenen ‘zwemgeschiedenis’ van Kirsten van Santen, cultuurjournalist, cultureel antropoloog en schrijfster. Het boek is een reis langs 57 zwemplekken in Nederland. Twintig zwembaden, 24 zoet-waterplekken en 23 zout-waterplekken. Ze ontmoette zwemtrainers, badmeesters en heel veel openwaterzwemmers. Ze vond hen in vele app- en Facebookgroepjes en zwom een stukje met hen mee.

Ze zwom in plassen, petgaten, kolken, kanalen, rivieren, de Noordzee en eindigde met een monstertocht van Terschelling naar Ameland, begeleid door een bootje van de KNRM. Dwars door het Ameland gat. “Ik wilde zwemmen waar nog nooit, of in ieder geval bijna nooit, iemand had gezwommen.”

Met vrijwel alle wateren werd ze vrienden. Al waren de stroming en de wildheid van rivieren soms sterker dan ze had gedacht. Maar in het Ameland gat moest ze toegeven dat de zee altijd de sterkste blijft. “De zee dicteert, stelt

de voorwaarden, ik heb er niets tegenin te brengen, pas me aan, zwem hele stukken onder water als twee, drie, soms vier golven achter elkaar over me heen rollen.” (...) “De enige manier om een beetje controle te houden, is door mee te bewegen met de zee.”

Alle verhalen over zwemplekken, zwemervaringen en ontmoetingen rijgt ze aaneen met citaten, gedichten en anekdotes van schrijvers, dichters, musici en profzwemmers. Het hele boek is één liefdesverklaring aan het water en de heilzame, haast heilige werking van water.

Ze schreef het boek in haar kamer in de Blokhuispoort in Leeuwarden. Voorheen het huis van bewaring in Leeuwarden, nu een broedplaats voor creatievelingen en culturele bedrijven. Haar kamer was ooit een cel. Eén raam met uitzicht op een blinde muur. Maar in haar hoofd was ze aan het zwemmen. Op haar tafel en in de boekenkast stapels boeken over water, aan de muur knipsels, briefjes en gedichtje over water.

Is Nederland een land van zwemmers?

“Nederlanders houden wel van water, maar vooral vanuit een bootje óp het >

water. Kijk maar op een zomerse dag: er wordt veel meer gevaren dan gezwommen. Boeken over zeezeilers die oceanen oversteken, zijn er in Nederland volop, maar over heroïsche zwemmers en zwemtochten nauwelijks. Diep van binnen zijn Nederlanders doodsbang voor het water dat tegen de dijk klotst. We beschouwen water als iets waartegen we moeten strijden. De zee staat op het punt ons te verzwelgen, in de sloot kan ons kind verdrinken, de rivier zal ooit weer overstromen. Het water loert op ons.

Ik wilde weten of er een manier is om ruimte te geven aan het water, om vrienden te worden met de zee. Daar ben ik in mijn boek naar op zoek naar gegaan. Het heeft mij geweldig verrast dat er overal waar water is groepjes mensen zijn die met elkaar zwemmen. In weer en wind, soms het hele jaar door. Zo nodig met badmutsen, neopreen handschoenen, sokken en wetsuits aan, maar sommigen ook gewoon in hun blootje. En natuurlijk met zo'n onvermijdelijke zwemboei, die je als zwemmer zichtbaar maakt. Buitenzwemmen blijkt inmiddels razend populair."

Wat is er toch met dat buitenwater?

"Water heeft een geheim. Wat dat precies is, daar heb ik dus het met alle zwemmers over gehad. Als ik met mijn zwemtas op de afgesproken plek arriveerde, gingen we eerst maar eens zwemmen. We kenden elkaar niet; elke afspraak was een *blind date*. Maar in het water, al borstcrawlend, gebeurt er iets wat op het land niet mogelijk is. Je ontmoet elkaar in een ander universum. Na het zwemmen kwamen de thermoskannen koffie en thee tevoorschijn en ging het praten vanzelf. En vaak meteen de diepte in. Over liefde en dood, over angst en hoop. Ik vond het een ongelooflijke ervaring. Mensen hebben allerlei redenen om te zwemmen. Ze zwemmen om zich vrij te voelen, maar ook heel vaak om een ziekte, een verlies, een verdriet of een depressie te overwinnen. 'Zwemmen is een beetje bijna heilig zijn', om het met de Vlaamse dichter Paul Snoek te zeggen.

Water pakken, Een zwemgeschiedenis, door Kirsten van Santen. Uitgegeven door Atlas Contact Amsterdam/ Antwerpen. Maart 2022. Zie ook www.kirstenvansanten.nl

Wie buiten zwemt, begeeft zich in een wereld waar je alleen nog maar op jezelf kunt vertrouwen. En dat is een zeldzaam gevoel geworden in ons stadse leven, waar natuur op de tekentafel is ontworpen. Alleen het water is nog vrij. Het water is het begin en het einde van alles. We zijn uit het water voortgekomen en we zijn er ongelooflijk afhankelijk van."

Wat wil je met deze ode aan het water bereiken?

"Ik woon dicht bij de Dokkumer Ee, een vriendelijk riviertje tussen Leeuwarden en Dokkum. Met dat water voel ik me verbonden, ik voel me verantwoordelijk voor hoe het ermee gaat. Het gaat heus stukken beter met het water dan twintig, dertig jaar geleden, maar het gaat nog steeds niet goed. En dat geldt voor vele rivieren, meren en plassen in Nederland. Daar maak ik me zorgen over. Het water is weliswaar helderder geworden, maar er wordt nog steeds afval in gedumpt en er zitten heel veel onzichtbare schadelijke stoffen in. En daar komt de klimaatverandering dan nog bij. Door de stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde wordt ook het water warmer. Schadelijke bacteriën doen het daar het heel goed in, waardoor de kwaliteit van het water afneemt.

Ik zie zwemmers als de kanariepietjes in

'In het water, al borstcrawlend, gebeurt er iets wat op het land niet mogelijk is. Je ontmoet elkaar in een ander universum'

de kolenmijnen. Zwemmers merken wat er met het water gebeurt, doordat ze het water zien, voelen, proeven en ruiken. Ikzelf krijg in de loop van de zomer steevast last van chronisch oorontsteking, vanwege zo'n resistente, schadelijke bacterie. De enige manier om ervan af te komen, is volgens de KNO-arts stoppen met zwemmen. Maar dat ga ik gewoon nooit doen. Zwemmen is mijn leven. Als ik een tijdje niet zwem, word ik chagrijnig en ongedurig.

Wat ik met dit boek wil bereiken, is dat iedereen die in de buurt van water woont, zich met dat water verbonden voelt én beter voor het water gaat zorgen. Er zijn mensen die ervoor pleiten om natuur rechten en een stem te geven, zodat ook de belangen van een bos, een rivier of plas worden meegewogen in beslissingen over de leefomgeving. Met mijn boek wil ik het water een stem geven. Weet je dat maar 5 procent van het water in de wereld zoet water is en de rest zout? Ik heb mededogen met ons zoete water. Laten we het in hemelsnaam koesteren."

Zwemmen moet volgens jou een recht zijn.

"Gemeenten, provincies, waterbeheerders en instanties als RIVM worden vaak tureluurs van die 'wildzwemmers' die overal opduiken. Ze vinden zwemmers maar lastig en gevaarlijk. Buitenzwemmen stelt hoge eisen aan de veiligheid en de waterkwaliteit. Maar dat is dus precies waar het over moet gaan. We moeten veel zuiniger zijn op ons water. Ik vind het een hoopvol teken dat steeds meer mensen buiten wemmen. Hoe meer mensen dat doen, hoe meer urgentie om beter voor het water te zorgen. Elk zwemtrapje dat erbij komt, is winst. De wereld wordt er beter van. Geef mensen de kans om zich met water te verbinden." •